

„Народ“ излази свакога дана по подне.

Штампарија се налази у Франковој улици бр. 20.

Власник
КРСТА Ј. МИЛЕТИЋ

ЗА ВЕЛИКУ СРБИЈУ

Лондон, 15 септембра
Г. Асквит држао је данас један сјајан говор, ре-
каоши да Србија мора бити не само власник свога
да јој се мора омогућити и природно проширење. „Не
смеју се заборавити, рекао је говорник, захтеви Јуж-
них Словена. Овим ратом решите се проблеми нацио-
нални на основу племенског сродства, историјских тра-
диција и садашњих жеља становника“.

Сва штампа одобрава једнодушно овај говор, из-
јављујући да је то жеља целог британског народа.

„Пел Мел Газет“ вели: „Мученице и тамнице
централне Европе морају бити отворене а жртве тев-
тонско-мађарске тираније добити слободу. Србија има
да буде проширена тако да окупи око себе све своје са-
племеннике истих тежња и осећаја“. (Нарочити извештај
Ратног Пресбира).

Италија и Србија

Г. др. Р. А. Рајс пи-
ше швајцарским листо-
вима:

У више махова сам
вам писао о потреби
тесног споразума па чак и савеза између Србије
и Италије. Тада сам
изложио да су главни
интереси обеју земаља
истоветни, јер главни
циљ мора да им буде
одбрана против герман-
ске најезде, а затим тр-
говачке и индустријске
размене. Обе земље имају
исте непријатеље: Немачку,
и нарочито Аустро-Угарску, чије је
распарчање потребно и
за Италију и за Србију.

Када је Италија ушла
у рат, овај је савез за
многе изгледао врло
проблематичан. Али је
време учинило своје.
Срби и Италијани до-
шли су у ближи додир.
Њихови војници бори-
ли су се раме уз раме.
Они су искрено при-
знали једни другима ме-
ђусобне заслуге и при-
јатељство које се изме-
ђу њих развило, сваким
даном све веће. Ти
људи, који су се пре
тога знали само по бор-
бама које су међу собом
водила њихова неосло-
бођена браћа, борбама
које је изазивала Аустро-
Угарска под чијим су
јармом грдали и једни
и други, убрзо су уви-
дели да се, као синови
подједнако демократ-
ских земаља, морају спо-
разумети.

Италијанско-српска
сарадња на мајданском
фронту имала је
одлучног утицаја. Ни-
каква тесногруда импе-
ријалистичка кампања
неће више моћи да на-
веде те ратне другове
да прекрше своје при-
јатељство.

Дипломација је по-
шла за примером вој-
ске. Мало по мало она је постала приступач-
нија и попустљивија. И она је разумела да
међусобна трвења мо-
гу само да послуже за-
једничком непријатељу.
Стари и поштовани Па-
шић, разговарао је са
својим италијанским кол-
егом најпре у Паризу,
а после и у Риму по
срдачном позиву који
му је учињен. Нешто
мало пре одласка Г. Па-
шића у Рим, Краљевић
Александар је послao
генерала Васића, да од-
днесе његовом ујаку
српску медаљу за хра-
брост и висока одли-
ковања италијанским ген-
ералима. Солунски из-
засланици су били вр-
ло срдачно примљени
на фронту од генерала
Кадорне. Они су се та-
мо дивили организацији
италијанске војске и
храбости трупа, а оданде су се вратили
одушевљени и више не-
го икад уверени у ис-
крено пријатељство И-
талије према Србији.

Све су то знаци ве-
ликог зближења између
обеју земаља. Али има-
још један факт, који то
очевидно доказује. Ју-
гословенски комитет и
српска влада, објавили
су у јулу месецу један
манифест у коме је из-
ражена воља Срба, Хр-
вата и Словенаца, да у
будуће буду сједињени
у једну краљевину која
ће стајати под склопом
демократске народне ди-
настије Карађорђевића.

Познато је подозрење
које је један део италијан-
ске штампе показивао
према југословен-
ској идеји. Питање је би-
ло како ће Италија да

прими овај толико ва-
жан чин? И ето цело-
купна Италија га је при-
мила са великим задо-
вољством. Сада је ита-
лијански народ уверен
да је то борба на живот
и на смрт између Југо-
словена и њихових ау-
стро-угарских угњетача.

Тај је народ решен
да овим последњим
има помогне у бор-
би против заједнич-
ког непријатеља, а како
би могао то боље учи-
нити него помажући им
да организују њихово
национално јединство,
као што је то Италија
почела у своје време и
као што сада своје ује-
дињење завршава. Ра-
зуме се, да ће бити де-
ликатних питања за ре-
шавање, нарочито у по-
гледу граница. Са обе
стране мораће бити по-
пуштљивости. Али обе
странице ће унети добре
воље, јер знају, да су
данас пријатељи који су
своје пријатељство за-
основали и запечатили
кровљу у страшној бор-
би за право и слободу
против тираније и роп-
ства.

Аустрија потпуно осећа
важност промене која је извршена у ита-
лијанско-српским од-
носима. Она је шпеку-
лисала на завери изме-
ђу обеју земаља. Срда-
чан споразум, који је
извршен, а који ће, на-
дајмо се, довести и до
савеза, страшно их пла-
ши. Довољно је читати
њихове новине па се о том уверити. Њихов
званични лист у окупиранији Србији, »Бе-
оградске Новине« оти-
шао је дотле, да је из-
дао један додатак штам-
пан ћирилицом, и ако је ова последња до-
са да била најстрожије за-
брањена од бечке и пе-
штанске владе. Тај до-
датак, који је намењен
српском сељаку, не садржи ништа друго до
страховите нападе про-
тив Пашића и југословен-
ског манифеста. Циљ тих напада јасно
је провидан и они ће
италијанским пријатељима показати, да ни-
су своје поверење рђа-
во поставили.

Др. Р. А. Рајс

КАЈМАЧАЛАН

На данашњи дан прошле
године наше храбре трупе ау-
зеле су Кајмачалан, најјачи
и најутврђенији положај на
солунском фронту. Падом Кај-
мачалана објављен је поче-

так ослобођења Србије и нов
величанствен подвиг опорав-
љене Српске војске, коме се
задивео цео свет.

У овој великој битки на-
јочито се одликовали пукови
Дринске Дивизије и VII пук,
који су својим јунаштвом и
самопреревањем надмашили
и највећа прегнућа те врсте.

Нека је слава и част бор-
цима, који у овој битки по-
ложише своје животе, за част
и величину Отаџбине.

ЗВЕЗДИЦЕ

Американски »Србобран«
објављује, да је потребан
свесник за једно таоми-
шње српско место, па до-
даје: „Могу се јавити само
они, који никада нису живе-
ли у томе месту“.

Гарантута

КРАТКЕ ДЕПЕШЕ

Атина. — Г. Венизелос је
одлучио да се сума од 170000
дракми, која је скупљена при-
лизима за подизање споменика
биз. краљу Константину,
употреби за прославу стого-
дишњице независности Грчке.

Цирих. — Турски министар
војни, Енвер Паша, конфери-
сао је у Берлину са генера-
лима Хиндебургом и Луден-
дорфом, и одмах је отпутовао
за Цариград.

Амстердам. — Због велике
оскудице у угљу, смањиће се
знатно фабрикација хартије у
Холандији, почевши од 1 ок-
тобра.

Вашингтон. — Француској
је дат нов аванс од 40 милио-
на долара. Свега је Савезни-
цима дато аванса две мили-
јарде и 468 милиона долара.

КЕРЕНСКИ И СОВЈЕТ

Петроград, 17 септ.
Делегати Совјета изја-
вили су Керенском:

»Интерес отаџбине за-
хтева, да се ни једна страна
како политичка тако

Рукописи се не враћају.

Огласи и белешке на-
плаћују се по погодби.

Редакција је у улици
Франковој бр. 20.

Главни уредник
ДРАГ. С. ГОГИЋ

и социјална, не сме меши-
ти у војне послове.

Наша странка оставља
вама сву власт, која вам
привремено припада као вој-
ном диктатору, и цео наш
посао биће чисто конзу-
лативан. Ми ћемо радити
за добро наше отаџбине, и
нећемо вас напустити до
крајње победе.«

Г. Керенски захвалио се
делегатима Совјета, који
је без прекида радио за до-
бро отаџбине.

ЗАРАЗА У БЕРЛИНУ

Лондон, 16 септ.
Морген Пост јавља, да
се епидемија дизентерије, која
бесни у Берлину, комплико-
вала појавом епидемије шар-
лаха и дифтерије. Последње
недеље забележено је у Бер-
лину 160 случајева дизенте-
рије и 200 случајева шарлаха
и дифтерије.

АЛЗАС И ЛОРЕН

Цирих, 17 септ.
Немачка штампа оп-
ширио пише о решењу
питања о Алзасу и Ло-
рену. »Франкфуртер
Цајтунг« каже: »Ради-
кално решење питања о Алзасу и Лорену било
би, да се овим провин-
цијама да најшира ау-
тономија под управом
Немачке. Парламент ко-
ји би се установио, имао би да реши сва у-
нутрашња питања.«

Чује се, да ће Рајх-
стаг, у првој идућој се-
сији, дефинитивно решити
питање о Алзасу и Лорену.

СТРАШНА ПОПЛАВА

Лондон, 17 септ.
Због скорашића поплаве у
Кини остало је без крова три
милиона лица. Неизрачуњив
је број потопљених. У Хон-
ну, Хунпу и у Хуи може
се иći на северни део Кине
само лађама. Кинески Црвени
Крст обратио се свима држа-
вама за помоћ.

Војска Демократије

Једно маневарско поље, оп-
кољено баракама и кућицама
од првених цигала, читаво се-
ло војничко, које врло лепо
изгледа у зеленим рудинама,
уквирено зеленом шумом и
плавим хоризонтом, а у дальнем
у дну пејзажа, кривудава и
сјајна линија реке. Маса
света у прањичном оделу до-
шла је на светаност, која се
држи поводом унапређења по-
вих официра у официрској

школи у Форт Миеру. После
три месеца рада и вежбања,
пук слушалаца добија данас
своје официрске дипломе из
руку министра војног а у при-
сјству председника Гепуб-
лике.

Оштри звукови малих аме-
ричких труба поздрављају до-
лазак председника Вилзона,
опкољеног вечно истом прат-
њом мотоциклиста, прибијених
уз сам аутомобил, и малих
коњаника у великим шешири-
ма. Врло прости одевен, прав,
висок, снажан, у лицу румен,
председник свуда око себе
својом личношћу улива по-
штовање.

Према вековној традицији,
која постоји свуда у Сједи-
ћијским Државама, и ова је
светаност отпочела молитвом.
Пуковник Фентон, командант
школе, очевидно горд на свој
посао, држао је трупи после
молитве сјајан говор о војници.

ним врлинама и о официрским должностима.

Затим, наслоњен на ивицу трибине, са фигуrom скромном и енергичном, држи говор г. Бакер, министар војни. Он каже: »Годинама смо ми мислили само на мир. Многи су због тога сумњали, да ли ћемо бити кадри да војнички ствримо оно, што је достојно великих националних напора. Ви ћете, господо, разбити ту сумњу; ви и ваши другови по осталим официрским школама, које сада постоје свуда по Сједињеним Државама. Напредак, који је народ учинио у организацији своје снаге, за-дивиће све оне, који нису веровали у животну енергију демократије. Официри, ви сте од сада извршили опште воље. Људе, који вам се даду, имате да спремите за одбрану принципа, на којима ова влада стоји. Не заборавите, да су они грађани демократије, чланови једног слободног народа; третирајте их пажљиво и паметно. Наша је дужност, у овом моменту, да осигурамо судбину демократије у целом свету; а наша је дужност исто тако и то, да убедимо цео свет: да је у демократији сигурност света«.

Цељење диплома по чиновима извршено је са правом фамилијарношћу. Са певачима у првом реду, продефиловали су батаљони уз патриотску песму, чији је рефрен понављан из две хиљаде грла. Са избријаним, одлучним и простијим лицима, они су правили дубок утисак.

Тако је изгледала ова историјска свечаност, која се последњих дана понавља по многобројним официрским школама, растуреним на све четири стране по републици. До јуче студенти, инжењери, људи од послана, сви ће они добровољно да буду од сутра основица за нову америчку армију.

На све стране подижу се огромни логори, у које ће се у септембру и октобру сабрати нови и многобројни регрутети. Као и стара британска армија из 1914., која је тада долазила међу најмање на свету, и америчка импровизирана армија, створивши за најкраће време око двадесет хиљада

офцира, покажује да је очувала најбоље своје традиције и да ће њена армија бити у истини слава и понос светске демократије.

ЈЕСЕЊИ ПРОГРАМ

Рим, 17. септ.

У Паризу ће сите Споразума одржати нову конференцију, чисто војничког карактера. На њој ће се утврдити јесењи програм свију Савезника. Изгледа, да су, у многоме, ову конференцију изазвали и последњи велики успеси италијанске војске.

Међу савезницима почиње све више да хвата корена једна идеја, која уосталом, није нова. Њу су више пута износили и бранили италијански војни критичари, нарочито пуковник Бароне. А она је: Како данас више нема сумње, да је западни аустријски фронт најосетљивије место целог аустријско-немачког блока, то би онда савезници требали да концентришу велику снагу на томе фронту, како би задали смртни удар Аустрији и на тај начин одлучили рат. Истина, да се не може у напред знати које ће се одлуке донети на париској конференцији, али, интересантно је, да и француска и италијанска штампа пише о могућности, да се овај рат заврши тиме, што би Споразум сву своју снагу концентрисао против Аустрије и њу избацио из игре. »Тако би се доказало, велиједан италијански лист, да најкраћи пут за Берлин води преко Беча.«

У осталом, унутрашње прилике у Аустрији, као и општа жеља њеног становништва да се што пре дође до мира, убрзale би њен слом. И тако би једна одлучна победа на аустријском фронту ставила у изглед скори свршетак рата.

ЗВАНИЧНИ ИЗВЕШТАЈИ

ФРАНЦУСКИ КОМИНИКЕ

Велика активност обе артиљерије на десној обали Мезе. Немачки испади код Сен Кантена у области Еле и северно од шуме Коријер, пропали су под француском ватром. — Доста јака артиљеријска ватра на фронту Ене.

Извештај Штаба Источне Војске: После жестоке артиљеријске припреме, непријатељ је, у два маха, напао руске трупе, које су јуначки одолеле.

ЕНГЛЕСКИ КОМИНИКЕ

Солунски фронт. Једна енглеска пешачка патрола растрелаја једну бугар-

ску коњичку патролу, близу Буткова, и заробила неколико војника.

Непријатељска артиљерија била је активна с времена на време на фронту Струма—Вардар. — Енглески аероплани извршили су успешно више бомбардовања.

ИТАЛИЈАНСКИ КОМИНИКЕ

Јуче смо једним успелим испадом исправили окупациону линiju између Села ди... и северне падине виса Сан Габријела. Заробили смо 8 официра и 216 војника и запленили неколико митраљеза. Положај је одржан и поред многих непри-

јатељских против напада.

Наша ваздушна акција била је концентрисана на војничку зону Војшице (Крас), где је бачено три тоне пројектила, а поново су бомбардовали и сумаренске базе код Пуља и Арсенала.

РУСКИ КОМИНИКЕ

У области, југозападно од Горија, Серета и Онудрија, непријатељ је отворио интензивну артиљеријску ватру из топова великог и малог калибра, и предузео офанзиву, продирући у широким таласима у руске ровове. Ми смо га противнападом одбили и задржали наше положаје.

На кавкаском фронту Руси су заузели Оромару, 24 миље западно од Морија.

ПРИЛИКЕ У ЧЕШКОЈ

Цирих, 16. септ.

У Прагу, после пуна четири месеца, појавио се кромпир поново на вијаци. Само што га једна породица од четири члана, у најпозољијем случају, добија по кило недељно. Угља се такође дели за недељу дана и то 25 килограма на породицу; па, га опет у неким местима није никако било читава два месеца, тако да су многе породице биле прићућене, да употребе намештај за гориво да би спремиле себи ручак.

Чешка је 1916 године сама дала 191 милион квинтала лагнита и 155 милиона квинтала каменог угља. Док су други мајдани у Аустрији дали те године само 41 милион лагнита и 21 милион квинтала каменог угља. Али сав тај чешки угља однесен је у Немачку, у Беч и у Угарску, док се у самој Чешкој оскудевало.

Слично је и са стоком. Она се извози у велиkim количинама из Чешке у Немачку у Беч и на фронт. Аустријска војска примила је из Чешке, у првој половини ове године, 17.000 комада волова.

Чешка, која има седам милиона становника, морала се задовољити са 34.000 комада, и од тога је већи део подељен гарнизонима и војним болницама.

Најстрашнија последица ове крајње беде јесте дисентерија, која коси чешки народ. За прошлу недељу дана константовано је у чешкој 780 нових случајева; 83 случаја била су смртна. Нарочито од ове епидемије страдају вароши Праг, Кладно, Пилзен и друга индустријска места у Чешкој. Из вароши епидемија се нагло шири и на села, где се оскудева у лекарима.

Утврђено је да су власти у прошлој години извезле из Чешке 44.290 вагона жита и 22.000 вагона кромпира, и ако и само чешко становништво трпи глад.

НОВА РЕЗОЛУЦИЈА

Цирих, 17. септ.

Лист «Наје Бадиш Ландес Цајтунг» мисли, да је прва сесија Рајхстага била за то, да умири јавно мјење у Немачкој, које је узнемирено Вилзоном нотом. Донета је нова резолуција, у којој се јасно износи програм већине. Текст нове резолуције још није познат.

ИЗ БЕЛГИЈЕ

Цирих, 17. септ.

Немци живо утврђују белгијску обалу бојећи се, да савезници у Фландрији не предузму офанзиву, која би имала за циљ обале белгијске. Приморске вароши све се већ евакуишу. Тако је Остенде готово испражњена. Реквизиције се врше на најсвирепији начин; магацини пуни робе испражњују се, и роба се односи у Немачку.

Одвођење становништва по нова је почело у страним размерама. Више од 500 лица које младића које левојака, одведено је из Брисла у Немачку, где ће се употребити за радове на утврђењима.

У БАЛТИЧКОМ МОРУ

Петроград, 17. септ.

Балтичка флота, која се налази у финском заливу, положила је заклетву новој, републиканској влади.

Непријатељски сумарени покушавају да уђу у фински залив, али их у томе спречава руска флота, која је врло активна. Море је код Кронштата потпуно минирао.

Поводом годишњице победе српске војске на Кајмакчалану генерал Сарај је упутио врло срдачну честитку начелнику штаба Врховне Команде.

У тој честитци каже се:

»Приликом ове славне годишњице, срећан сам да поновим српској војсци моја честиташа и израз мого поверења. Ма да сада постоји застој у наступању уверен сам да ће сви у своје време умети понова показати исту храброст и страјност које су им пре годину дана дали овакву лепу победу.«

НАЈНОВИЈЕ ВЕСТИ

РИМ. — Сазнаје се, да ће Ватикан учинити нов корак у корист мира, заједно са Шпанијом и, можда, са осталим неутралним државама.

ЛОНДОН. — Г. Лојд Џорџ био је ових дана у Паризу, где је конферирао са председником републике, г. Понекареом. Пошто је походио фронт, вратио се одмах у Лондон.

ШТОКХОЛМ. — Афтед бладет сазнаје, да је у Немачкој ухапшен један Швеђанин, по имену Карл Холмберг, зато што је покушао да помогне познатом француском авијатичару Ролану Гаро, да побегне из ропства.

ЛОЗАНА. — »Минхенер Најесте Нахрихтен« кажу, да Векерле неће моći да створи већину. Ни Андрашијева ни Апоњијева странка неће помажу владу.

ЛОНДОН. — Шпанија је забранила извоз жита и свих животних намирница, које у себи имају брашно.

ПЕТРОГРАД. — «Воља Народа», социјалистички појуларни лист, тражи да Руси на Папину ногу одговоре тиме, што ће појачати своју војничку активност. — »Новаја Жизн«, орган Максима Горког, тражи да се упути утиматум немачкој радицији класи.

ЛОНДОН. — Пријатељи Споразума у Шведској од неки су сјајну победу на изборима. Они су добили 148 мандата од 211. Германофилски кабинет подне је оставку.

ЦИРИХ. — Један немачки сумарен и један буварски торпиљер нацији су на мјесец, близу пристаништа Варне, и потонули су.

ЛОНДОН. — Република Петроград упутила је Немачкој утиматум са роком од осам дана, тражећи задовољење за потопљени пароброд Лортон.

АТИНА. — Грчки посланик на српском двору г. Кундуриотис отпуштао је ових дана у Солун. Он ће предати српском престолонаследнику акредитивна писма и својеручно писмо грчког краља Александра. После тога он ће отпуштати на Крф.

АРИЗ. — Генерал Фори, командант четврте војне обале, обишио је пољске трупе и држао им један говор, у коме је казао, између осталог: «Ви идете на фронт, и када се будете борилиса заједничким непријатељем, мислите на своје славне претке, на објесног, на Кошћушку, на часог Польске». — Пљачаки су урно поздравили генерала Форија.

ПЕТРОГРАД. — Жена супруга генерала Сухомлинова ослобођена је.

ЛОДОН. — Према «Морген Посту» немачка влада ће унети неке измене у закон о обавезној цивилној мобилизацији.

ЦИРИХ. — Цајт јавља, да је др. Корошец, председник Југословенског Клуба у Рајхсрату изјавио, да ће клуб волити најживљу опозицију према Сајдлеровом кабинету.

ПЕТРОГРАД. — Министар Финансија објавио је један експозе о финансијској ситуацији Русије. Понејему, Русија је до 1. септембра ове године потрошила 41 милијарду.

ЛОНДОН. — У одговору Папи Бугарска изјављује, да је готова да закључи мир на основама, које је Папа назначио: редукција наоружања, обавезна арбитража и слобода мора.

ЦИРИХ. — Штрасбургер Пост каже, да ће увођење једнаког права гласа у Пруском додело до социјалистичке већине у Ландстагу. Тиме би Ландстаг постао антихришћански и антирелигиозан, и наступила би опасност да се изврши одавање цркве од државе.

СРПСКИ ЗВАНИЧНА ИЗВЕШТАЈ
16. септембра обострана пешадија и артиљерија. Наши авијатичари су успешно бомбардовали непријате